

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра міжнародних економічних відносин

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор

доц. Пантелеймонов А. В.

“ _____ ” _____ 2018 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Бухгалтерський облік та аудит
(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 05 - Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 056 Міжнародні економічні відносини

Освітня програма (спеціалізація): «Міжнародні економічні відносини»

вид дисципліни

за вибором
(обов’язкова / за вибором)

факультет **Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу**

2018 / 2019 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету (інституту, центру)

“22” червня 2018 року, протокол № 7

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: канд. ек. наук, доцент кафедри статистики, обліку та аудиту
Косата І.А.

Програму схвалено на засіданні кафедри
Статистики, обліку та аудиту економічного факультету ХНУ імені В.Н.Каразіна

Протокол від “21” червня 2018 року № 9

Завідувач кафедри статистики, обліку та аудиту

(підпис) Соболєв В.М.
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол № 1 від “28” серпня 2018 р.

. Голова методичної комісії

(підпис) (Григорова-Беренда Л.І.)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “ **Бухгалтерський облік та аудит** ” складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки

бакалавру

(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

Галузь знань: 05 - Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 056 Міжнародні економічні відносини

Освітня програма (спеціалізація): «Міжнародні економічні відносини»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни - формування у студентів системи фундаментальних знань і освоєння концептуальних основ обліку та аудиту як інформаційної бази прийняття ефективних управлінських рішень

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

теоретична підготовка студентів з питань:

- теоретичних основ бухгалтерського обліку та їх сучасної парадигми в системі управління підприємством;

- принципів бухгалтерського обліку ;

- методики бухгалтерського обліку ;

- основ документального відображення та аудиту господарських операцій і процесів;

- інформаційного забезпечення управлінського персоналу даними бухгалтерського обліку та аудиту;

- прийняття рішень та підвищення ефективності менеджменту за даними бухгалтерського обліку та аудиту;

практична підготовка студентів з питань:

- з'ясування істотних облікових даних, що впливають на ефективність прийнятих управлінських рішень;

- моніторингу існуючої інформаційної системи бухгалтерського обліку ;

- оцінки господарських засобів і джерел їх утворення, а також достовірності їх відображення у звітності;

- розробки ефективної технології бухгалтерського обліку за місцями виникнення витрат і центрами відповідальності;

- налагодження ефективної обліково-контрольної системи управління;

- формування висновків за результатами бухгалтерського обліку ;

- коригування існуючих тенденцій на більш ефективний результат управління.

1.3. Кількість кредитів – 3.

1.4. Загальна кількість годин – 90.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна / <u>за вибором</u>	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
3-й	3-й
Семестр	

5-й	5-й
Лекції	
32 год.	14 год. (4 аудиторні, 10 дистанційних)
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
42 год.(в т.ч. контр. робота 10 год.)	76 год. (в т.ч. контр. робота 10 год.)
Індивідуальні завдання	
год.	

1.6. Заплановані результати навчання

У результаті вивчення даного курсу студент повинен

знати:

- принципи бухгалтерського обліку для розробки й обґрунтування облікової політики підприємства;
- план рахунків бухгалтерського обліку і його модифікацій;
- основні методологічні положення П(с)БО;
- мати уявлення про використання користувачами інформації фінансового обліку в процесі прийняття рішень; про взаємозв'язок фінансового, управлінського і податкового обліку в процесі підготовки інформації для численних користувачів (внутрішніх і зовнішніх, включаючи податкові служби);
- основні концепції бухгалтерської (фінансової) звітності;

вміти:

- організувати та вести облік відповідно до чинного законодавства;
- вирішувати на прикладі конкретних ситуацій питання оцінки, облікової реєстрації і нагромадження інформації фінансового характеру з метою наступного її представлення в бухгалтерських фінансових звітах;
- застосовувати в процесі роботи план рахунків бухгалтерського обліку і основні методологічні положення П(с)БО;
- складати основні форми бухгалтерської (фінансової) звітності;
- вносити пропозиції щодо вдосконалення облікової роботи;
- розробляти заходи щодо усунення виявлених порушень та недоліків в організації обліку об'єктів оподаткування.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні основи побудови бухгалтерського обліку. Методика обліку активів та зобов'язань підприємства.

Тема 1. Предмет і метод бухгалтерського обліку.

Бухгалтерський облік в інформаційній системі керування економікою підприємства. Користувачі інформації бухгалтерського фінансового обліку. Система нормативного регулювання бухгалтерського (фінансового) обліку в Україні. План рахунків бухгалтерського обліку (2000р.) як методологічний нормативний документ усієї системи бухгалтерського (фінансового) обліку.

Облікова політика підприємства, принципи її формування і розкриття. Концепція бухгалтерського обліку в ринковій економіці й основні напрямки реформування його в Україні.

Тема 2. Система рахунків бухгалтерського обліку та подвійний запис.

Загальна характеристика Плану рахунків бухгалтерського обліку. Характеристика активних і пасивних рахунків. Подвійний запис.

Тема 3. Облік оборотних активів..

Виробничі запаси, їх класифікація та оцінка. П(С)БУ 9 “Запаси”.

Порядок формування собівартості запасів. Документальне оформлення надходження та використання запасів на виробництво. Облік операцій використання запасів. Запаси, їхня класифікація і види оцінок.

Облік надходження матеріалів. Формування фактичної собівартості матеріалів, що надходять на склад. Облік вибуття запасів, методи оцінки вибуття запасів. Методи аналітичного обліку запасів. Облік транспортно-заготівельних витрат. Інвентаризація матеріально-виробничих запасів, облік результатів інвентаризації.

Тема 4. Облік необоротних активів.

Основні засоби, їхня характеристика, класифікація й оцінка. П(С)БУ 7 «Основні засоби». Синтетичний і аналітичний облік основних засобів.

Облік надходження основних засобів. Формування вартості об'єктів основних засобів у залежності від джерел надходження. Облік операцій надходження засобів.

Амортизація основних засобів, методи нарахування амортизації та порядок відображення в обліку сум амортизаційних відрахувань.

Інвентаризація і переоцінка основних засобів, облік їх результатів.

Облік витрат на відновлення (ремонт) основних засобів.

Оренда основних засобів. Форми оренди. Облік оренди основних засобів в орендодавця й орендаря. Облік лізингових операцій.

Облік вибуття основних засобів.

Інвентаризація основних засобів.

Характеристика нематеріальних активів, їхні види, класифікація й оцінка (П(С)БУ 8 «Нематеріальні активи»).

Синтетичний і аналітичний облік нематеріальних активів. Облік надходження нематеріальних активів.

Облік амортизації нематеріальних активів. Методи нарахування амортизації. Облік вибуття нематеріальних активів. Інвентаризація нематеріальних активів.

Тема 5. Облік розрахунків.

Організація оплати праці на підприємствах, види заробітної плати, форми і системи оплати праці. Документальне оформлення обліку розрахунків з робітниками та службовцями по оплаті праці. Облік чисельності працівників, відпрацьованого часу і випуску. Порядок нарахування заробітної плати за різними формами і системами оплати праці та по середньому заробітку. Порядок розрахунку заробітної плати, доплат, оплати відпусток, надбавок, гарантій і компенсацій і виплат соціального характеру. Утримання з заробітної плати. Оформлення розрахунків по оплаті праці. Порядок визначення допомоги за тимчасовою непрацездатністю. Особливості обліку заробітної плати за час тарифної відпустки. Порядок розрахунків по обов'язковому державному соціальному страхуванню. Суб'єкти, об'єкти, ставки зборів. Відображення в обліку розрахунків з органами страхування. Синтетичний і аналітичний облік розрахунків з персоналом по оплаті праці. Порядок складання розрахункових відомостей. Зведення даних про нараховані суми заробітної плати по її складу, структурним підрозділам, категоріям персоналу й утриманням. Угруповання нарахованої заробітної плати по напрямках витрат.

Облік розрахунків з персоналом за товари, куплені в кредит, надані позики, по відшкодуванню матеріального збитку й інших операцій.

Розділ 2. Методика обліку витрат і доходів підприємства та визначення фінансових результатів діяльності. Фінансова звітність.

Тема 6. . Облік витрат, доходів та формування фінансового результату діяльності підприємства.

Витрати організації, їхній склад і порядок обліку (П(С)БУ 16 “Витрати”). Поняття про витрати, витрати і собівартості продукції (робіт, послуг) у системі фінансового обліку. Методологічні основи формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати.

Витрати на виробництво, їхній склад і класифікація. Умови визначення витрат витратами звітного періоду. Призначення витрат виробництва за економічними елементами, цільовим призначенням, способом включення до собівартості продукції (робіт, послуг) та іншими ознаками. Організація обліку витрат на виробництво в системі фінансового обліку по елементах і в управлінському обліку по статтях витрат (калькуляційний розріз). Об'єкти обліку витрат. Система рахунків витрат на виробництво. Узагальнення витрат в облікових регістрах.

Облік загально виробничих витрат, порядок їх розподілу. Облік витрат на виробництво і калькулювання собівартості продукції. Незавершене виробництво: поняття, склад, методи оцінки і порядок відображення у фінансовому й управлінському обліку.

Облік витрат по елементам в системі рахунків класу 8 "Витрати по елементам". Кореспонденція рахунків з обліку витрат на виробництво та випуск продукції. Облік адміністративних витрат, витрат на збут, інших операційних витрат та витрат, не пов'язаних з операційною діяльністю.

Схема формування інформації про випуск продукції (варіанти обліку випуску продукції); про готову продукцію, її складі і способах оцінки.

Доходи організації, поняття, їхній склад. П(С)БУ 15 "Доходи". Момент визнання доходу і його відображення в облікових регістрах (варіанти облікової політики для цілей бухгалтерського обліку й оподатковування). Особливості обліку доходів від безоплатно отриманого майна.

Господарські операції по обліку відвантаження і продажів продукції (робіт, послуг), їхнє документування.

Визначення і списання фінансових результатів від продажу продукції (робіт, послуг) і товарів. Операційні доходи і витрати, їхній склад, облік і визначення фінансових результатів.

Позареалізаційні доходи і витрати, їхній склад, облік і визначення фінансових результатів. Облік надзвичайних доходів і витрат.

Тема 7. Основи бухгалтерської звітності.

Положення "Про фінансову звітність в Україні". Вимоги до фінансової звітності. Склад фінансової звітності.

Баланс, його характеристика та порядок укладання.

Звіт про фінансові результати, його характеристика та порядок укладання.

Тема 8. Методи аудиту фінансової звітності та критерії її оцінювання. Організація проведення аудиту в Україні.

Проблеми та перспективи розвитку аудиту в Україні. Його сутність, мета і завдання. Види аудиту та його відмінність від ревізії. Предмет, об'єкти і метод аудиту.

Тема 9. Організація процесу аудиту.

Управління аудитом в Україні. Сертифікація аудиторської діяльності. Реєстр суб'єктів аудиторської діяльності. Професійна етика та правовий статус аудиторів і аудиторських фірм.

Тема 10. Планування аудиту. Аудиторські докази.

Етапи аудиторської перевірки. Планування аудиторської перевірки (вимоги, рівні, показники). Інформаційне забезпечення процесу аудиту. Аудиторські процедури.

Тема 11. Робочі документи аудитора.

Поняття та класифікація робочих документів аудитора. Методика складання робочих документів аудитора та ведення аудиторського дос'є. Організаційні, адміністративні документи аудиторських процедур по окремих статтях річного звіту та інші аудиторські дані, висновок, рекомендації.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	ін д	ср		л	п	ла б	ін д	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Теоретичні основи побудови бухгалтерського обліку. Методика обліку активів та зобов'язань підприємства.												
Тема 1. Предмет і метод бухгалтерського обліку.	8	4	2			2	8	1				7
Тема 2. Система рахунків бухгалтерського обліку та подвійний запис.	8	4	2			2	8					8
Тема 3. Облік оборотних активів.	10	4	2			4	10	1				9
Тема 4. Облік необоротних активів.	8	4	2			2	8	1				7
Тема 5. Облік розрахунків.	8	4	2			2	8					7
Тема 6. Облік витрат, доходів та формування фінансового результату діяльності підприємства.	10	4	4			2	10	1				9
Тема 7. Основи бухгалтерської звітності.	8	4	2			2	8					7
Разом за розділом 1	60	28	16	0		16	60	4				56
Розділ 2. Організація аудиту в Україні												
Тема 8. Методи аудиту фінансової звітності та критерії її оцінювання.	4	1				3	4					4
Тема 9. Організація проведення аудиту в Україні. Організація процесу аудиту.	6	1				5	6					6
Тема 10. Планування аудиту. Аудиторські докази.	6	1				5	6					6
Тема 11. Робочі документи аудитора.	4	1				3	48					48
Разом за розділом 2	20	4				16	20					20
Розділ 2												

Індивідуальне науково-дослідне завдання – Індивідуальне розрахункове завдання	10					10	10					10
	90	32	1 6			42	14	4 ауд., 10 дист.				76

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Предмет і метод бухгалтерського обліку.	2
2.	Система рахунків бухгалтерського обліку та подвійний запис.	2
3.	Облік оборотних активів.	2
4.	Облік необоротних активів.	2
5.	Облік розрахунків.	2
6.	Облік витрат, доходів та формування фінансового результату діяльності підприємства.	4
7.	Основи бухгалтерської звітності.	2
	Разом	16

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Навести приклади застосування методів бухгалтерського обліку.	2
2	Опрацювати використання системи рахунків бухгалтерського обліку та подвійного запису.	2
3	Розглянути методику обліку оборотних активів.	4
4	Розглянути методику обліку необоротних активів.	2
5	Опрацювати методику обліку розрахунків.	2
6	Вивчити порядок формування витрат, доходів та формування фінансового результату діяльності підприємства.	2
7	Скласти основні документи бухгалтерської звітності.	2
8	Опрацювати методи аудиту фінансової звітності та критерії її оцінювання.	3
9	Розкрити організацію проведення аудиту в Україні.	5
10	Скласти план та навести основні аудиторські докази.	5
11	Розробити кілька основних робочих документів аудитора.	3

	Індивідуальне розрахункове завдання	10
	Разом	42

6. Індивідуальні завдання

В якості індивідуального навчально-дослідного завдання виступає індивідуальне розрахункове завдання. *Індивідуальні розрахункові завдання* є обов'язковою частиною самостійної роботи студента.

Розрахункове завдання виконується у відповідності до початкових букв прізвищ студентів згідно з «Методичними вказівками до виконання індивідуального розрахункового завдання» з дисципліни «Бухгалтерський облік та аудит».

При виконанні контрольного завдання необхідно керуватися наступними вимогами:

1. На початку завдання повинен бути наведений номер варіанта.
2. Перед розв'язанням задачі варто навести журнал реєстрації господарських операцій, в якому скласти проводки.
3. Розв'язання потрібно супроводжувати формулами, розгорнутими розрахунками, висновками по результатах розрахунків. При розв'язанні завдань потрібно перевіряти розрахунки, користуючись взаємозв'язком між обчислювальними показниками, а також звертати увагу на економічну сутність показників.
4. Завдання, відповіді по яких наводяться без розгорнутих розрахунків, пояснень, висновків, вважаються невирішеними.
5. Розрахункове завдання повинне бути оформлене акуратно, написано розбірливо, без скорочення слів (крім загальноприйнятих скорочень). Сторінки треба пронумерувати й залишити широкі поля (краще писати текст на одній стороні аркуша) для зауважень рецензента й виправлень (доповнень), внесених студентом після рецензування.
6. Наприкінці завдання варто навести список використаної літератури, складений відповідно до прийнятої послідовності. Спеціальна література викладається за абеткою із вказівкою автора, видавництва й року видання, сторінки, що містить використану інформацію.
7. Розрахункове завдання повинне бути підписане студентом із наведенням дати його виконання.
8. Якщо за розрахунковим завданням рецензентом зроблені зауваження, студент повинен урахувати їх і, не переписуючи завдання, внести необхідні виправлення й доповнення. Без дотримання зазначеної вимоги контрольне завдання не буде зараховано.

Написання ІНДЗ має сприяти глибшому засвоєнню студентами дисципліни «Бухгалтерський облік та аудит», спонукає до ґрунтовного закріплення й перевірки знань, отриманих студентами в процесі вивчення навчального матеріалу, уміння застосовувати на практиці статистичні методи аналізу явищ і процесів.

ІНДЗ оцінюються за критеріями:

- самостійності виконання;
- логічності та послідовності викладення матеріалу;
- повноти та глибини вирішення задач;
- обґрунтованості висновків;
- якості оформлення, презентації та захисту розрахункового завдання.

7. Методи контролю

Оцінювання знань, умінь та навичок студентів включає ті види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни «Бухгалтерський облік та аудит» передбачають лекційні, практичні заняття, самостійну роботу та виконання індивідуального розрахункового завдання.

Перевірка та оцінювання знань студентів проводиться в наступних формах:

- оцінювання роботи і знань студентів під час практичних занять;
- складання проміжного контролю знань за розділами (тестування);
- оцінювання виконання та захист індивідуального розрахункового завдання;
- складання екзамену.

Поточне оцінювання знань студентів здійснюється під час проведення практичних, і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є:

- активність та результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни;
- відвідування занять;
- виконання індивідуального науково-дослідного завдання;
- складання проміжного контролю із змістовних модулів.

Контроль систематичного виконання самостійної роботи та активності на практичних заняттях проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;
- ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- уміння поєднувати теорію із практикою при розгляді практичних ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків при виконанні індивідуальних завдань, та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;
- оволодіння методами облікової обробки даних із використанням комп'ютерних технологій;
- логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, уміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

При оцінюванні практичних занять увага приділяється також їх якості та самостійності, своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). Якщо якась із вимог не буде виконана, то оцінка буде знижена.

Проміжний контроль рівня знань передбачає виявлення опанування студентом лекційного матеріалу та вміння застосування його для вирішення практичної ситуації й проводиться у вигляді тестування. При цьому тестове завдання може містити як запитання, що стосуються суто теоретичного матеріалу, так і запитання, спрямовані на вирішення невеличкого практичного завдання.

8. Схема нарахування балів

Для підсумкового семестрового контролю при проведенні семестрового екзамену або залікової роботи

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання							Екзамен (залікова робота)	Сума
Розділ 1		Розділ 2		Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Індивідуальне завдання	Разом		
T1	T2	T8	T9			60	40	100
2	4	4	4	20				
T3	T4	T10	T11					
4	4	4	2					
T5	T6							
4	4							

T7								
4								

T1, T2 ... – теми розділів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

9. Рекомендована література

Основна література

1. Кодекс законів про працю України , прийнятий Законом України №357//96-ВР від 10.09.96р. з подальшими змінами і доповненнями.
2. Податковий Кодекс України від 02.12.2016 № 2755-VI.
3. Цивільний Кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV.
4. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22 квітня 1993 року N 3126-XII.
5. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 №996-XIV.
6. Закон України «Про оплату праці» №108/95-ВР від 24.03.95.
7. Закон України «Про відпустки» №504/96-ВР від 15.11.96.
8. Законом «Про внесення змін у деякі законодавчі акти України стосовно погодинної оплати праці» від 25.06.2009 N 1574-VI.
9. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 № 2464-VI.
10. Закон України «Про колективні договори і угоди» від 01.07.1993 № 3356-XII.
11. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств й організацій, затв. наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 21.12.99 р. № 892/4185.
12. “Загальні вимоги до фінансової звітності”: положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1, затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.03.99 р. № 87., зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 21.06.99 р. № 391/3684.
13. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку / [відп. за вип. О. В. Діордійчук]. - К. : Алерта, 2017. - 304 с.
14. Виноградова М. О. Аудит : навчальний посібник / М. О. Виноградова. – К. : ЦУЛ, 2014. – 500 с.

15. Верига Ю. А. Бухгалтерський облік і аудит : Термінологічний українсько-російсько-англійський словник / Ю. А. Верига. – К. : ЦУЛ, 2016. – 292 с.
16. Гудзь Н. В. Бухгалтерський облік : навч. посібник для внз / Н. В. Гудзь, П. Н. Денчук, Р. В. Романів ; М-во освіти і науки України. - 2-ге вид., перероб. і допов. - К. : Центр учб. літ., 2016. - 424 с.
17. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку: щодо заповнення форм фінансової звітності, перевірки порівнянності показників фінансової звітності, облікової політики підприємства : практич. посібник / [упоряд. Безверхий К. В.]. - К. : Центр учб. літ., 2015. - 76 с.
18. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій та інструкція про його застосування : практич. посібник / [упоряд. Безверхий К. В.]. - К. : Центр учб. літ., 2017. - 150 с.

Допоміжна література

1. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку: щодо заповнення форм фінансової звітності, перевірки порівнянності показників фінансової звітності, облікової політики підприємства : практич. посібник / [упоряд. Безверхий К. В.]. - К. : Центр учб. літ., 2015. - 76 с.
2. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій та інструкція про його застосування : практич. посібник / [упоряд. Безверхий К. В.]. - К. : Центр учб. літ., 2015. - 150 с.
3. Шара Є. Ю. Бухгалтерський облік: навч. посібник / Є. Ю. Шара, І. Є. Соколовська-Гонтаренко ; Держ. фіскальна служба України, Нац. ун-т Держ. податкової служби України. - К. : Центр учб. літ., 2016. - 336 с.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

http:// www.nau.kiev.ua	База даних нормативних актів України
http:// alpha.rada.kiev.ua	Законодавство України
http:// www.rada.kiev.ua	Законодавство України
http:// www.zakon.gov.ua	Законопроекти України. Посилання, коментарі.
http:// www.ufs.kiev.ua	Інформ. агентство "Укр. фінансовий сервер"
http:// www.dinai.com	Компанія "Дінай"
	- Інформаційна підтримка бізнесу;
	- Законодавчі бази.
http:// www.info.resourcecorp.net	Компанія "ИнформРесурсАГ":
	- Програма "Лоцман" – законод.база;
	- Журнал "Обзоры зак-ва Украины";